

KURYER LITIEWSKI

W WILNIE dnia 24. Marca V. S. ROKU 1809.

S. PETERSBURG V. S. d. 12 Marca. Minister wojenny donosi obywatelowi Grodzieńskiemu Szmuylo Mowszowiczowi Dyni prosiącemu o zapłacenie iemu 6597 rubli i 60 kopieiek za dostawiony magazyn do Grodna i do półku Tulskiego: że odbierze należność z summ do Wilna wysłanych z GM. Komneno. Minister spraw wewnętrznych donosi Rozalii Mośczyńskiej proszącej o uwolnienie iey męża z pod straży; że ta okoliczność zależy od ukończenia sprawy z Sądu Głk. Podolskiego do Senatu weszłej a zatym i prośba iey rozpatrywana być niemoże — Dnia 17 lutego na spełnienie uroczystości poświęcenia wody i modłów za zdrowie J. J. Mości i całej familii utworzono Akademią duchowną i uczyć zaczęto nauk tego przedmiotu.

PARYŻ d. 12 Marca. Opisując Monitor czynności dzienne w oblężeniu Sarragossy oddaje sprawidliwość Nadwiślanom, którzy dnia 18 przedarli się do domu blisko garbarni, tam raniony był ieden officer, kiedy gmach uniwersytetu na powietrze wyleciał. Dnia 20 raniono 2 officerow i kilku żołnierzy z tegoż 3go Nadwiślańskiego regimentu, kiedy 300 Hiszpanow odzyskać straconą strażnicę postanowili. Tegoż czasu 50 Nadwiślanow posłanych przez Marszałka Lannes do kwadratowej wieży, zdobyli i utrzymali ważne stanowisko — Do szturm Sarragossy użyli francuzi dział 160; bateryy 22, wydarli Hiszpanom dział 105; a po poddaniu się znaleziono w mieście i zamku dział 102; sprowadzono z Pampeluny kul działowych różney wielkości 18228; bomb 19861; prochu 99115 kilogramow; wypotrzebowano kul 15656; bomb 17044, prochu 78825 kilogramow. Zginęło 18 ludzi prócz officerow a 41 raniono: z regimentu nadwiślańskiego zginęło 4 unterofficerow a 5 raniono. Broniąc się uporczywie oblężeni wystrzelawszy kule działowe i bomby, niemając już co rzucić, zbierali kule i bomby francuzkie i niemi bez względu na miarę mniejszą kalibru strzelali. Przez dwa dni po zdobyciu twierdzy zebrano 80 t. karabinow: prawie wszystkie potrzebują naprawy.

Zabity pod Sarragossą G. Lacoste we 34 roku wieku swego nieodżałowaną jest stratą dla woyska francuzkiego: okazał on swoją doskonałość na kampaniach Pirynejskiej, Reńskiej, Egipskiej, Neapolitańskiej, Pruskiej w oblężeniu Gdańska, i świeżo pod Sarragossą — Mieszkańce Madrytu otrzymali pozwolenie ciąć drzewo w lasach królewskich na odbudowanie domow przez wojnę zruynowanych. Intendentem armii Arragońskiej mianowany jest Don Ludwik Menche, a Podskarbin D. Pedro Ei-

fuentes — Jeńcow angielskich przyprowadzono do Pau.

Admirał Gantheaume przysłał z Tuluzy wiadomość o wzięciu fregaty angielskiej o dział 42, która przed portem krążyła: Wysłał naprzód Admirał dwie fregaty Penelope i Pauline pod sprawą Kapitanow Dubourdiew i Monfort dla odpędzenia fregaty angielskiej Prozerpiny obroty flotty uważającej. Kapitan angielski Otter uciekł natychmiast skoro postrzegł poruszenie, lecz gdy fregaty francuzkie powróciły, stała angielska na pierwszém stanowisku. W nocy wymykają się niepostrzeżone dwie fregaty, zachodzą z tyłu Anglikom, z rana uderzają na nich i we trzech kwadransach zmuszają nieprzyjaciół do zwieszenia flagi nie straciwszy żadnego zabitego ani ranego. Prozerpina zabrana, jest piękna, nowa, dobrze zbudowana, za trzy dni będzie wyporzadzona do żeglugi: krążyła 11 tylko miesięcy. Zabito anglikow 11 a raniono 15 — Niewiadomo w którą stronę plynie eskadra bresteńska, tylko są domysły. To wiadomo że Minister morski hiszpański Massaredo czynnie pracował w Ferrolu nad uzbrojeniem tamacznego okrętu, który teraz z położenia nie jest zbyt daleko od Bresteńskiej. Nie mogą nie być interessowani Francuzi o los eskadry w Cadix, iak równie o jeńcow korpusu G. Dupont w Walencyi utrzymywanych.

Podróżny Angielski na schwytanym brygu znaleziony wyznał że trzy czwarte części woyska angielskiego zginęły w Hiszpanii i że nie powróciła z G. Baird po zabiciu G. Moore tylko część czwarta wysłanej wyprawy. Mówił o stracie bagażow, kassy woyskowej i koni w nagłej ucieczce z Lugo do Corogne; tę drogę we 48 godzinach przebyło woysko. Dla mocnego wiatru statki przewozowe nie mogły przystąpić do brzegu, siadali więc Anglicy na okręty wojenne; zepchało się na ieden liniowy z t. kilkanaście okrętow przewozowych na brzegach angielskich zatoneło. Wyprawa 8 t. przeznaczona do południowej Hiszpanii, powróciła do Plymouth. Woysko angielskie w Lizbonie siadło na statki i już odpłynęło do oyczyzny. W Londynie rozprawiają tylko o sprawie X. Yorek. Lud angielski mocno jest rozjątrzony przeciwko Generalissymusowi i Lordowi Castelreagh.

Imperator z X. Neufchatel ziechali dnia 8 do S. Cyr odwiedzając tamieczną szkołę woyskową. Uczniowie czynili popisy pieszo, konno, w obrotach i strzelaniu. Imperator był w sali iadalney skosztował chleba; i dobrym go uznał. Wieczorem posród okrzykow do stolicy odiechał. Kiedy wyjedzie do Niemiec, niewiadomo. Wodzowie z Niemiec wezwani

do Paryża iedni już odebrawszy instrukcyę nadzad wyiechali, drudzy wkrótce wyiadą. Mar: Massena X. Rivoli do Niemiec wyieżdża. Część woyska z tuteyszey załogi wyruszyła do Strazburga. Dywizye GG. Molitor i Boudet naprzód do Hiszpanii powołane, później pod Lyon w marszu wstrzymane, spieszą teraz do Włoch północnych. Gubernator departamentow Zaalpeyskich X. Borghese tu przybył odprawivszy całą drogę z Turynu do Paryża w 82 godzinach. Mar: Davoust X. Averstadt wyiechał do woyska reńskiego. Mówią powszechnie o blizkiej podróży samego Imperatora w tamte strony. Wysłano ztąd gońców z rozkazami do połączenia regimentow i ułożenia planow czynności. Na wszystkie strony woysko iest w ruchu. Dwa korpusy z Hiszpanii przez Barcellonę poydą do Włoch; gwardyjscy strzelcy konni z Valladolid przybyli d. 4 do Bayonne; pośpieszają do Paryża, gotowi walczyć na nowo gdzie ich Napoleon użyje. Rząd kazał osadzić i przyzwoicie opatrzyć zamki w Cattaro, Raguzie, i Castel nuovo, ażeby w przypadku wybuchnienia wojny odpor dały Austryakom.

Pisma nasze powstają przeciw austriackim, które wysławiają zwycięstwa Anglikow w Hiszpanii, chwalą Króla szwedzkiego, ogłaszają morze szrodziemne za zamknięte przez Admirała Colingwood, i uwielbiają traktat przymierza między Anglią a rokoszanami. Tym czasem wzmaga się niespokojność w całej Austrii, upadają tam rozsądni; gorować zaczynają oblakani. Wielu niechce bynajmniej opuszczać interessow i przemieniać się w rycerzow. Duch publiczny iest obrzydły. Młodzież, wdziawszy wa wszystkim bohaterom: gada z tą pewnością i zapalem, iak rozmawiała przed 3 miesiącami po sklepach o cenie cukru, kawy, i bawełny. Jeden w Tryescie patrzący na nich rzekł do brata „Biedne chłopcy! Jakże oni chować się będą za swoje wory z bawełną, gdy zagrzmia działa! „Niedowarzone głowy młodzieży, zapalone zuchwałemi mowami lżą przechodzących przez Tryest Włochow i Francuzow, obelgami ich okrywają. Niepamiętają że handel włoski Tryestowi potrzebny i pożyteczny! Utracą bez nadziei związku łączące z Wenecją i Medyolanem! Już kupcy włoscy zamykają wszystkie rachunki. Kredyt Austrii upadł zupełnie za granicą. Najnieszczęśliwszém miastem będzie Tryest, jeżeli dobry Cesarz Franciszek nie oddali ze swoiey rady tych ludzi, którzy nakłaniając go do wojny w przepaść wtracają. Pamiętają obywatele Tryestu że Napoleon dwakroć podbił ich miasto, jeżeli trzeci raz zdobyte zostanie, spodziewają się srogiey kary za te nierozsądne i nieuważne postępkimłodzieży. Lecz azaliż Franciszek zapomniał o wizycie, którą Napoleon oddał mu w Wiedniu? chociażby i przypominał, nie upadnie podobno burza grożąca — Listy ze Śląska donoszą, że rolnicy i mieszkańce, gwałtem zmuszeni do służenia w woysku liniowém lub milicyi, uciekają tłumem do tey prowincyi przez ścieszki sobie znaiome, mimo kordon wielki i ścisły Austriakow. Wielu zbiegow ucieka z woyska regularnego do Śląska i Xięstwa Warszawskiego.

Powszechnie niechęć prowadzić wojny z Francuzami — Daley piszą iż Turcyja nigdyby nieza warła pokoju z Anglią gdyby Austrija nie wdała się. Odmalowano świetny obraz interessow hiszpańskich a zgubny francuzki, wystawiono wielkie zwycięstwa Anglikow, wmówiono ciemnym ministrom Porty że eskadry angielskie i hiszpańskie połączyć się miały i wspólnie uderzyć na wszystkie osiadłości tureckie, i że oba te narody odniosą surową pomstę na przyiaciółach Francyi. Internuncyusz Austriacki Szturmey popierał całą powagą swoją wszystkie te kłamstwa; dołączył pogrożki i na resztę wahaiającą się szale przeważył. Postanowiono więc zawrzeć pokój, i traktat został podpisany — Serwianie wybrali agentow na kongres do Jass; mają oni ten przepis pierwszy nieprzystępować do żadnych układow, póki by ministrowie Porty nieuznali niepodległości Serbii — X. Berg darowane synowi Ludwika.

WIEDEN d. 22 Marca. Franciszek I. wielkie uczynił promocyje urzędow cywilnych i woyskowych, wiele rozdał orderow i medalionow — Po wyciągnienu ztąd woyska regularnego i 6 batalionow ochotnikow, mieyska milicya czyni służbę załogową: tak iest karna porządna i dobrze ćwiczona, iż nieróżni się od woyska regularnego, tylko mundurem. Szczęśliwy monarcha, który może znaleźć wkażdey klassie poddanych, przywiązanych do siebie dzieci i zdolnych utrzymać porządek i straż przy boku familii panującej, w ten czas gdy wszystkie woyska zewnętrzném niebezpieczeństwem wywołane z kraju, bronić idą drogiey oyczyzny — Komitaty węgierskie w Pest Pilsk i Solt odprawiły d. 6 generalne zgromadzenie dla insurrekcyi d. 15 lud insurrekcyi czynił popisy: do dnia 1 kwietnia cała insurrekcyja powinna być zupełnie urządzona i gotowa. Komitaty pograniczne Austrii i Morawii daleko już postąpiły w uzbroieniu powstania. Węgrzyni szcycący się zawsze wiernością i patryotyzmem okaza w terażniejszey potrzebie dzielność narodowego charakteru. Magnaci dobrowolnie własnym funduszem zaciągają kompanie i całe bataliony ochotnikow na obronę oyczyzny od napaści. Wspaniali Węgrzyni natchętniey dopełniają tego za zbliżeniem się niebezpieczeństwa, co pierwey natchętniey na Seymie ofiarowali. Wszystkie umysły zajmują się szlachetnym zapalem na obronę dobrego i sprawiedliwego Monarchy. Nie tylko spełniają co do litery wszystkie artykuły seymowe, lecz z tym większą ochotą biorą się do szrodkow obrony, im bardziej niknie nadzieia pokoju, który iedynym iest celem usiłowania Cesarza. Z uwielbieniem położyć trzeba w rządzie patryotycznych czynow, któremi dziś w nowém niebezpieczeństwie iasnieją Węgrzyni; ze czcią należy zapisać do wielkiej księgi pięknych offiar tegoż narodu co dziś przedsiębiorą. Dnia 27 lutego Komitat Netukraer na generalném zgromadzeniu uchwalil urządzić i uzbroić natychmiast insurrekcyą, dostarczyć rekrutow do woyska regularnego i do d. 10 kwietnia wystawić regiment iazdy od 900 koni zupełnie uzbroiony i wyporzadzony, oraz na utrzymanie woyska miar 47210 różnego zboża dostarczyć. Kto

ryż Węgrzyn nie jest podobnym przeięty uczuciem do obrony swojej oyczyzny, konstytucji i Króla? Wszyscy równym zapalem goreją. Dnia 3 marca Komitat Barscher na powszechnym zgromadzeniu uchwalił wyporządzić insurrekcyą, rekrutów, 500 iazdy i dostarczyć do magazynów skarbowych 12967 miar zboża rozmaitego, nie licząc w to dobrowolnych ofiar i zaciągów. Cesarz i Król przyjął te uchwały z naczulszym rozrzewnieniem, a na dowód wdzięczności własną ręką napisał do Komitatów dwa reskrypta wynurzając swoje ukontowanie. Komitat Francuzki z równą szlachetnością i gorliwością ofiarował wystawić insurrekcyą, rekrutów i 500 iazdy: z równym ukontowaniem Cesarz przyjął ofiarę i ono przez Kancellaryą oświadczyć kazał. Nie na tym koniec jeszcze; długoby wyliczać trzeba było czyny węgrzynów chcąc wszystkie zamieścić. Słowem czynią wszystko co ich Patriotyzm znaiomy uczynić może.

Daley też gazeta dworska opisuje na całym arkuszu patriotyzm i zapal Austriaków; wychwala przedsięwzięte szrodki do naiechania kraio w nieprzyjacielskich i obrony własnej monarchii, uwielbia mądre przedsięwzięcie rządu w urzędzeniu wojska regularnego, w ustanowieniu wojsk odwodowych, które mają służyć dla dopełnienia pierwszych, w zebraniu gorliwej milicyi i zapalonego ludu pospolitym ruszeniem; wykazuje ochotę wszystkich poddanych austriackich w porwaniu się do oręża, kiedy powołani roku zeszłego 1808 lipca 2 na uformowanie obrony monarchii, ciśnili się młodzi, dojrzały i starcy nawet do kompanii pospolitego ruszenia, kiedy z niewymownym zapalem rozbierali broń, ładownice i mundury, kiedy ćwiczyli się ochoczo nie tylko w dni święte podług przepisu, lecz dobrowolnie zbierali się i opłacali z siebie officera dla uczenia się obrotów w dni zwykłe robocze; nie tylko przy świetle słońca, lecz przy blasku księżyca pracowali. Kobiety nawet, wyraża gazeta dworska, zbierały się dla przypatrzenia się swoim mężom i synom w tej nowej Marsa postaci. W miesiącu iednym cała massa ludu została uzbroiona; w sierpniu już był zaprowadzony zupełny porządek. Arcy - Xiążęta, urzędnicy wojskowi i cywilni, pierwsi magnaci i dygnitarze dali z siebie wielki przykład gorliwości, obywatelstwa i patriotyzmu. Widziano 80 letnich generałów przyymujących służbę maiorów w pospolitem ruszeniu. Siwizną i bliznami okryci czynili rozrzewniali przykład ze swojego poświęcenia się. Kiedy Arcy Xiąże Karol głosem oyczyzny zagrożonej i Monarchy drogiego do ludu przemawiał, widziano łzy lejące się i gotowość do wylania ostatniej kropli krwi za całość państwa i tron Cesarza. Nie zna granic patriotyzm Austriaków; kiedy nieprzyjaciel zniszczeniem bytu politycznego zagraża, nie ma ofiary, którejby nieuczynił, kiedy idzie o zachowanie narodowego honoru i oyczyzny. Swieccy i duchowni równym zapalem i iednym duchem są przeięci. Powstała więc siła większa iak nigdy nie była; straszniejsze toż zadać ciosy nieprzyjacielowi jest zdolna — Mundur pospolitego ruszenia jest frak bronzowy,

obszerny, na piersiach 2 guzikami spinający się, arcy wygodny; ma obszlagi czerwone: kapelusze okrągły — Do tych wiadomości to przydać można że w Wiedniu o interessach hiszpańskich odmiennie mówią aniżeli piszą dzienniki francuzkie; że zagraniczne pisma są porównane do wojennych manifestów; że powodem zbierania się wojsk francuzkich, Austrią musiała ruszyć własne siły.

LONDYN d. 14 lutego. Jerzy 3 nasz Król wydał odezwę do narodu względem propozycy od lądu przysłanych i zaraz przerwanej negocyacji. W teraźniejszym czasie pisze Król, kiedy pokój jest prawie niepodobny, ieden nieprzyjaciel korzystabym z pozornych negocyacji. Te pozory zrodziłyby nieufność i rozdwojenie między tymi, którzy połączyli rady i siły dla odparcia ucisku i zgębienia. Jeżeli się znajduie kto między narodami z Francją związanymi, poddanymi lub popowierzchnową udzielnosć mającymi, który chce odzyskać swoją udzielnosć, a przewiduię trudnosć i zupełną zgubę w pewnym rzeczy obrocie, i ztąd nie pewnym jest co ma przedsięwziąć; temu naywięcej zaszkodziłyby pozory negocyacji, ten przewiduię pokój między Anglią a Francją żręklby się wszelkiego kroku i musiałby w uległosci iarzmo niewoli dzwigać. Poznał Król ten cel nieprzyjaciela, który szczęśliwie przywłaszczył prawo zrzucania w pokoju monarchów z tronu do więzienia i układać iarzmo na udzielne narody, chcąc iednak lepiej obiaśnić się i razem zgłębić, pokój czyli wojna będzie, nayśluszniejszy podał warunek aby Ferdynand 7 Król hiszpański należał do układów. W odpowiedzi od lądu nazwano patriotyczne usiłowania hiszpanów buntem, a massę walczących o swoją udzielnosć, rokoszanami. Niemógł więc Król przystąpić do negocyacji z której honor i sprawiedliwosć wygnano: musiał zerwać układy a walczyć jeszcze dłużej o honor i niepodległosć Europy.

Umarł tu w 72 roku wieku swego Graf Brühl, poseł saski, przyjaciel nauk i kunsztów. Umarł także raniony pod Corognę syn G. Boruad — Poseł szwedzki Brickman miał audyencyą u Króla. Dnia 18 obchodzono rocznicę urodzenia Królowej, która już rok 56 zaczęła — Gotnia w portach wielką wyprawę do Hiszpanii — Parlament po ostrzych uwagach oppozycy przeciwko Ministrom uchwalił podziękować Królowi za uczynioną wyprawę.

DREZNO d. 20 Marca. Mówią o bliskim powrocie Króla Pruskiego do Berlina. Naypierwszy przybędzie Minister interessów zagranicznych Goltz. Tym czasem zabierają obywatelom naczynia złote i srebrne do mennicy dla wypłacenia Napoleonowi 120 milionów; na tenże sam cel pożyczają skarb klejnoty, które przeznastawie myśli za granicą. Nie spodzianie aresztowany został Kommissarz Gratenauer w Wrocławiu i do twierdzy Glatz zaprowadzony; rozumieją że obwiniony jest wspólnie z P. Coeln — Król duński zgromadził wielką siłę pod Kopenhagą; cel wyprawy niewiadomy.

Część kancelaryi poselstwa francuzkiego opuściła Wiedeń i już d. 7 przez Sztudgard udala się do Paryża. Niewatpi już publiczność

o mającej być wojnie. Kirysierowie francuzcy w okolicach Lowingen i Dillingen stojący d. 9 do Donawerth ruszyli. Regiment gty buzarów z Aichach wyciągnął do Neuburg nad Dunaiem. Dnia 6 woyska bawarskie przybyły do Auszpurga, odbyły wielkie popisy pod dowództwem G. Wrede w obecności GG. Oudinot Albert i Jarry, i wyciągnęły przez Lech do Merching, Hegenberg i Mamenderff. Dnia 8 przybył do Auszpurga G. Espagne dowódca kirysierow. Do tegoż miejsca pospieszają woyska darmsztadzkie. W Munich odbyła się wielka rada woienna. Woyska westfalskie przeznaczone są do Lyonu niemając należeć do tych, które zbierają się w Bawaryi. Woyska francuzkie, w Hannoverze rozłożone wyruszyły d. 14 z leż swoich, ciągną przez Hameln, Pyrment Wezer, Cassel: obywatel straż w bramach mieyskich odprawować zaczęli, i wszelką służbę dla utrzymania porządku czynić będą. Kirysierowie i woyska liniowe odebrały żołd zaległy, ciągną na Gotha do Saxonii. Mar: Davoust X. Averstädt przejeżdżał d. 10 przez Frankfort powracając z Paryża do woyska reńskiego. Z Pomaranii szwedzkiej z Luneburga, Ratzeburga, Magdeburga i innych miast północnych Niemiec razem woyska francuzkie z leż dawnych ruszyły, wszystkie iedne po drugich regimenta ciągną ku południowi, naywięcej do Saxonii. G. St. Germain prowadzi swoją dywizyą, naywięcej z iazdy złożoną do Bamberg. Karabinierowie, strzelcy konni, kirysierowie naypiękniejszą postać mają, wkrótce cały Hannover próżnym będzie i ieden żołnierz niepozostanie na załodze.

Austria wyzywa do wojny: W Czechach szcęk tylko oręża słyszeć się daie. Pisma austriackie samą tchną nieprzyjaznią i zapalem woieniennym. Wszystkie woyska ruszyły z Węgier i okolic Wiednia: wyszła milicya z tey stolicy z chorągwiami, które Cesarzowa własną ręką na drzewcach zawiesiła; skupiono pospolite ruszenie: roziechali się Arcy Xiążęta austriaccy do obozow: nayznaczniejsze woysko zgromadza się pod Lintz nad rzeką Ens, która wpada do Dunaju; rząd tameczny skupi konie, w rekwizycyą bierze drugie; coraz więc barziej upada nadzieia pokoju. Pokazały się pisma patryotyczne mniej przyjazne Francyi; z zapalem odpowiadające na doniesienia francuzkich pisarzow. Nie zerwały się iednak zupełnie negocyacye; po wyjeździe Ambassadora francuzkiego Andreossi i części iego kancelaryi został w Wiedniu agent Daudun. Pisma austriackie, odezwy do patryotyzmu honoru i gorliwości obywatelów, równają się manifestom woieniennym, lecz dotąd ieszcze te niezostały ogłoszone.

Zastanawia się publiczność nad celem Senatu przez Napoleona z Królów uformowanym w Medyolanie. Naydostojniejsze osoby naywiększe rzeczy rozstrząsać mogą. X. Eliza mianowana W. X. Toskanii iest siostrą naystarszą Napoleona, pierwey była X. Luki i Piombino z mężem swoim X. Bachiochi — We Włoszech podobne niemieckim poruszenia. Z Dalmacyi ciągną francuzi do Wenecyi, po dro-

dze doświadczają wielkich obelg od austriaków; od szwajcarów i południa w też strony nadciągają regimenta.

Dalszy ciąg dyaryuszu o seymie Warszawskim. Koncząc Minister wnetrzny obraz stanu narodowego, mówił o zniesieniu niewoli poddaństwa, i korzyściach wypływać ztąd mających: o ułatwieniu handlu wewnetrznego gdy bałtycki zamknięty, przez oczyszczenie i wyporządzenie kanału bydgoskiego do odry, przez ustanowione drogi woyskowe z Saxonią łączące, przez rzucenie grobli pod Łomżą, i na trakcie poznańskim mostow na Narwie pod Ostrolęką, na Warcie w Poznaniu, i na Bugu pod Sierockiem: o zachęceniu do zakładania fabryk i doskonalenia sukien wielko-polskich i rafinerii cukru w Bygdoszczy; o pożyczce na podniesienie miast i assekuracyi na pożary, o założoney mennicy kraiovey: o potrzebie ażeby wszyscy urzędnicy użyli znaiomey w polakach zdolności do uskutecznienia zbawiennych zamiarow. Nayobszerniey mówił o woysku, iego zasługach, okazaney waleczności, przez samych rycerzow niezaprzeczoney, o utrzymaniu przez W. Sprzymierzeńca legionu nadwilańskiego i gwardyi konney, o należnych wygodach żołnierzowi, o potrzebie liczney armii, o nowym systemacie bez magazynow wojowania niszczącym w prawdzie, lecz prędko kłeski kończącym, o korzyści w ustawie drog woyskowych i etapow; dowodził zatym potrzeby pomnożenia podatkow i zaciągnięcia kredytu za granicą dla opędzenia wszelkich wydatkow; przytym wystawiał że inne kraie zachodnie więcej ucierpiały, że kłeski cząstkowe ofiarowane być powinny dobru ogulnemu.

Minister sprawiedliwości Łubiński w mowie do Izby poselskiej wynurzył uczucie podziwienia nad niedościgłym rządem Opatrzności, która dzwignęła naród z przepaści. Wezwał posłów aby stwierdzili tę prawdę, że Lecha potomkowie nieznają trudności żadney, gdy idzie o ustalenie własnego bytu. Wszystko, mówił, będzie wiadomem Wskrzesicielowi naszemu. Tłumaczył potym zasady praw kryminalnych; mówił o potrzebie policyi któraby uprzedzała zbrodnię, o instytucach do zatrudnienia próżniaków i oddalenia nędzy dla uprzedzenia występku, o wprowadzeniu dobrych obyczajów, które są pewniejsze nad naymędrszy kodex kryminalny; o niedogodności więc praw pruskich, które nakazują matkom wcześnie oświecać i oswoiać ich córki: zszedł potym do obozu kar ostatniego szkodka przeciw zbrodni; nieroztrząsając pytania czy towarzystwo ma prawo śmierć zadawać człowiekowi lub nie, mówił o łagodzeniu kar tchnących okrucieństwem, iako drąg, koło, ogień i inne; o ustanowieniu domu poprawy, o odsądzeniu od praw obywatelstwa, o zakryśleniu lat 16 młodzieńcowi aby mógł kryminalnie być sądzonym, o nieprzyzwoitości aby we 14 roku był iako rozmyslny zbrodniarz karany. Naostatek oświadczył że Król i naród polegawie wszystkim na mądrości, i rozsądku, i gorliwości posłów. Reszta później.

DODATEK

DODATEK Nro 24.

DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO

w WILNIE dnia 24. Marca ROKU 1809.

Andrzej Kurowski bywszy w służbie u JWW. Potockich, wprzód u Józefa oycy Krayczego wielkiego Koronnego, a potem u syna iego, Hrabi Seweryna na Złotym Potoku Potockiego, Akt: Taynego Nayiaśniejszego IMPERATORA, wszech Rossyi Senatora etc. i Kawalera wielu Orderów, tak w dobrach Ładyzińskich na Ukrainie, iako też w tutejszych Milanowie i Rudzieniu, dnia 21 marca 1807 roku we wsi Kostrach zwanej, do Państwa Rudzień należący; na żgnął febrę chorując, pożegnał się z tym światem. Przed śmiercią swoją, zostawił własną ręką podpisany testament, którego Exekutorami W. P. Antoniego Nieprzeckiego, i mnie niżej podpisanego naznaczył, postąpiłszy z tym stosownie do praw w tutejszym kraju exystujących i donieśli o śmierci iego Komornikowi, a Komornik Szlacheckiemu Sądowi do Lublina, od którego różne wychodziły rezolucye, potem; że Sądowi doniesiono, iż s. p. Kurowski nieokazywał w tutejszym kraju Szlacheństwa, przeto wspomniony Sąd wszystkie akta, które do sukcesyi iego przynależały do mnie odesłał, iako mającego Sądownictwo nad ludźmi stanu nie Szlacheckiego, w testamencie są wyrażeni dwaj bracia i dwie siostry, i że ci w kraju Rossyjskim mieszkają, ale niewiadomo, gdzie? uprasza się Prześwieconego Kantoru, aby przez gazetę o tym uwiadomieniu urzędowe świadectwo raczył przesłać, iżby ciż Sukcessorowie, lub wszyscy razem lub ieden z nich z Plenipotencyą od innych, w Dominium Rudzieniu, w dobrach JW. Hrabi Seweryna Potockiego leżących w cyrkule Bialskim, o mil 7 od Brześcia Litewskiego, a o milę od miasta Parczewa, zgłosili się naydaley do dnia 17. Czerwca roku bieżącego, bo w przeciwnym razie, samiby sobie Sukcessorowie stratę przypisali, gdy, podług testamentu bez ich przytomności rozporządzenie nastąpi. — Datum w Jurysdykcji Dominikalney Rudzienickiej dnia 20 Marca 1809 Roku.

M. Wolski Ręgn: Ziem:

Folwark w Pcie Trockim o mil 11. od Wilna Mostońtowicze zwany, dziedziczny, iest do arędy; ludzi rolniczych czyli Dymow 15. a ciągłych 4rodniowych 17 posiadał wysiewu Pszenicy oziamey i letniej w gruntach sposobnych, oraz w łąkach gądowych obfitych, zbioru Siana ma dosyć, i Wody: Lasu, zupełny dostatek; ktoby życzył kontraktować może trafiać do dziedzica w tymże folwarku mieszkającego traktem iadąc dawnym Królewieckim, pod miasteczko Butrymance. — W tymże Folwarku iest Młyn o 2. kamieniach, 3ci Falusz bądź do arędy 6 letniej, bądź posiadania prawem Euphitentycznym na lata umowione — bądź na koniec do kupna wieczystego pod zgodnemi warunkami z dziedzicem folwarku — może mieć przyłączone grunta łąki wiele ich zechce — Niemniej propinacye z karczem umawiać i trzymać. — Obszerniejszą o tym wiadomość może zyskać od JP. Sledzińskiego Kupca miasta Guberskiego Wilna. —

Mińskiej Gubernii Pttu Słuck: Hieronim Odyniec uwiadamia: że po zesłym Bracie Stryieczno

rodzonym Mikołaiu Odyńcu Regencie Ziem: Trocnim z prawa bliskości krwi nad pozostałym Potomstwem nieletnim Leonem Synem i Jzabellą Córka Odyńcem i Odyńcowną, oraz nad całym na nich spadającym majątkiem podług przepisow prawa biorąc się do Opieki, wszystkich interessujących, a mianowicie, JWW. i WW. Debitorow zesłego Mikołai Odyńca, iż nim do tey opieki z prawa natury iemu należney przez exekucyą weydzie, tym czasem ażeby ciż JWW. i WW. Debitorowie którzy za obligami od siebie zesłemu Mikołaiowi Odyńcowi wydanemi są dłużnemi winnych Summ ani w Kapitałach ani w procentach nikomu pod żadnym tytułem do tey opieki illegalnie wdzieraiącemu się nieopłacali, obligów nie przemieniali i w żadne obliczenie niewchodzili ostrzegając, ninieysze ogłoszenie i ostrzeżenie ażeby doszło onych przez Gazety publiknie — Takową wiadomość podając do Kuryera Litt: podpisuję Datt. 1. Mar: 1809. w Musiczach.

H. Odyniec.

Do Xiegarńi F. Hesselbacha przybyły różne książki nowe i mappy geograficzne, między któremi mappa Rossyi zł: 30 — i mappa Xięstwa Warszawskiego zł: 9. — Katalog książek w krótcie rozdawanym będzie bezpłatnie. Amatorowie udąć się raczą do Kamienicy JP. Gutta Aptekarza na Zamkowej ulicy.

W domie Ewangielickim na ulicy niemieckiej obok pałacu WW. Lisaniewiczow, pod Nrem 142 sutuowanym całe drugie piętro, z stajnią i wozownią, a na trzecim piętrze pokoiow kilka od następnego S. Jerzego, są do najećcia, ktoby one życzył zaarendować, zechce udać się do tokarza Betzolda, mieszkającego, w drugim domie Ewangielickim pod Nrem: 139 na niemieckiej ulicy.

JPan Stanisław Serdakowski Choraży był Wósk Rossyjskich, otrzymawszy dekret oczewisty w Ziem: Wileń: roku 1809. Febr: 20 na matkę swą, którą pozywał o oddział majątku po zmarłym oycu swoim Janie Shrdakowskim Pisarzu Konsystorza Wileń: który sama utrzymując nie z onego sukcesorowi naturalnemu przez lat iedenascie nie dawała. Gdy więc dekret naznaczył Sędziow do działu pozostałego majątku, za tym awizuje wszystkich Debitorow należne pieniądze W. JPani Ludowice Serdakowskiej matce i całemu dalszemu rodzeńswu do ukończenie działu tych summ iakoteż i procentow oddawać nie odważyli się.

W xiegarńi Uniwersytu następujące znayduią się książki.

KALENDARZYK POLITYCZNY.

Na Rok 1809. Cena zł. 3. gr. 10.

Zawiera w sobie, Kalendarz zwyczajny — Familie panujące. Imperatorski Wileński Uniwer-

sytet, Wydział szkół tegoż Uniwersytetu w ośmiu Guberniach — Przy każdej szkole umieszczeni uczniowie celujący w naukach z roku 1808 — Towarzystwo Medyczne Wileńskie — Towarzystwo Dobroczynności. Duchowne Kollegium — Archidiecezją Mochilewską — Dyecezyą Wileńską Zmuydzką — Zytomirską — Kamieniecką — Dyecezye Katolicko-Unickie. Gubernie z powiatami i w nich będącemi Subseliami — iako to Wileńską — Mińską — Kiiwską Podolską — Wołyńską — Witepską — Mochilewską. Litewski Pocztant z całym na ośm Gubernii wydziałem — Ewangelickie Konsystorze i t. d.

Dzieła Ignacego Krasickiego wierszem i prozą, edycja nowa i zupełna tomów 10 in 8vo majori w Warszawie 1804 zł: 100.

Dzieła Ekonomiczne Xiędza Krzysztofa Kłuka Kanonika Inflantskiego nappilniey ułożone, stosownie do użytków krajowych, tomów 12 in 8vo w Warszawie zł: 66. gr: 20.

Dzieło Franciszka Karpińskiego edycja nowa poprawna i pomnożona przez Franciszka Dmuchowskiego 4 tomy in 8vo w Warszawie zł: 60.

Elizer i Neftali poema hebrajskie dzieło pośmierne Floriana z francuzkiego tłumaczone przez D. K. w Wilnie 1807 zł: 3. gr: 10.

Grammatyka francuzka Pana Wally tłumaczona przez X. Kaletana Kamińskiego w Wilnie 1806 zł: 6. gr: 20.

Historia naturalna kraju polskiego czyli zbiór krótki przez Alfabet ułożony, zwierząt, roślin i minerałów znajdujących się w polszce i litwie, zebrana przez X. Ładowskiego s. p. 2. Tomy w Krakowie 1801 zł: 10. gr: 20.

Historia Pana de Frontenelle O wyroczniach pogańskich, z francuzkiego na polski język przełożona przez A. Trzcinskiego w Warszawie 1777. zł: 5.

Kucharka mieyska i wieyska albo sposob gotowania rozmaitych mięsnych, postnych i rybnych potraw, tudzież robienia ciast, tortow na trzy rozdziały podzielone w których się znajduje sto mięsnych, sto postnych, i sto rybnych potraw 1806 zł: 4.

Krótki wykład Arytmetyki z tablicami przykłady rachunkowe zawierającemi przez J. Czecha w Wilnie 1809. zł: 2. gr: 25.

Mądrość do ludzi w Wrocławiu 1808 zł: 6. Mądry starzec i familia iego w Wrocławiu 1808. zł: 6 gr: 20.

Nauka robienia faierwerku zebrana z różnych autorow szczególniey z dzieła Pana Frerier przekładana z francuzkiego z figurami w ośmiu tablicach zawartemi w Wilnie 1803. zł: 12.

Nocy Wieyskie Pana de la Veaux z Francuzkiego przez Stanisława Szymańskiego w Lipsku 1808 zł: 5.

Odkrycie Ameryki dzieło przeznaczone do oświecenia i zabawy młodzieży; a składające dalszy ciąg Nowego Robinsona przez Pana Campe z obrazkami 3 tomy w Wrocławiu 1809 zł: 22.

O ugodach Dziedzicow z Włóścianami przez Waleriana Strzemię z Stroynowa na Hrabstwie Horochowskiem Stroynowskiego Kawalera orderów orła białego i S. Stanisława w Wilnie 1808 zł: 4.

O zamianie zaciągów na daniny zbożowe lub pieniężne przez Aloizego Prospera Biernackiego w Wrocławiu 1808 zł: 4. gr: 20.

Początki Geometrii dzieła Pana Clairaut z fran-

cuzkiego na polski język przetłumaczone przez Xiędza M. Poczobuta w Wilnie

zł: 6. gr: 20.

Podróże Kapitańa Gulliwer w różne dalekie kraie w języku Angielskim napisane 4 tomy w Krakowie 1804 zł: 16 gr: 20.

Podróż przez Szwaycaryją w roku 1800 napisana oryginalnie po angielsku przez Pannę Helenę Williams w Warszawie 1802.

zł: 6 gr: 20.

Pisma różne wierszem i prozą przez T. Lytyńskiego 2 tomy w Wilnie 1808. zł: 6. gr: 20.

Sielanki Gesnera z niemieckiego oryginału na wiersz polski przerobione przez tłumacza wiersza o człowieku w Krakowie 1800.

zł: 5.

Smierć Abła w pięciu pieśniach z niemieckiego Gesnera przekładania Jacka Przybylskiego w Krakowie 1797 zł: 5.

Treść Grammatyki francuzkiej ułatwiony rozbioremowym sposobem przez J. B. Castylle Wrocławiu 1809. zł: 6. gr: 20.

Wybor modłów dla prawdziwych czcicieli nawięzszego twórcy z trzema kopersztynchami w Wilnie 1808 zł: 4.

Wybor powieści moralnych i romansow 20 tomow w Warszawie 1804 zł: 100.

Dobra gospodyni, czyli fundamenta Ekonomii gospodarskiej osobom młodym do tego stanu zabierającymi się potrzebne in 12mo. zł: 3. gr: 10.

Sąd Główny Wremienny prezydencyi JW. Romera rozbiiera sprawy Radziwillowskie — Sąd Gł: ciągi Prezydencyi JW. Lawdańskiego rozbiiera sprawę W. Niepokoyczyckich z Chylewskimi z remissyynnych, oprócz, 3 ogłoszonych następują aktoraty Masendowicza z Jagminami, Gólkiewicz z Gadonem, Bułharynow z Choroszewskim; Wańkiewicz z Rowińskimi, Kwinty z Kwinciną, Kassyałowiczow z Fokiem, Ziaączkowskiego z Zellikowiczem, Pucilowskiego z Zabiellą, Nesterowiczow z Meierem, Chaimowicza z Lugaylą, Siekluckiego z Leonowiczami.

Słowo przeszley Szarady Puław — ski.

LOGOGRYF przez L.

Skład rzeczy z pięciu liter: jedna wyrzucona, Całą postać przemienia, w sok winnego grona, A gdy one pomieszasz, to przez złość Junony, Znajdziesz że ktoś z człowieka w krówkę zamieniony. A nad to — będzie rzeka co w Europie płynie. Będzie miasto francuzkie co od dawna słynie, I będzie co potrzebnym do stroiu damskiego, Wszystko zaś jest ozdobą Xięstwa Litewskiego

Cena targowa.				
Od d. 21 Marca do d. 28 tegoż				Rub Kop
Beczka	Zyta	-	-	9. 90.
	Pszenicy	-	-	15. 80.
	Jęczmienia	-	-	8. 40.
	Owsa	-	-	5. 50.
	Grochu	-	-	9. 60.
Faska	Masła	-	-	5. —
Asygnacya	100 Rubli	-	-	47. 50.
Dukat	-	-	-	3. 30.